

Případová studie 5: Podpora rodin a sociálního začleňování na Poličsku

Abstrakt

Případová studie je zaměřena na projekt *Podpora rodin a sociálního začleňování na Poličsku*, konkrétně na podporu rodin se specifickými potřebami a rodin ohrožených sociálním vyloučením. Aktivitu projektu reaguji na nedostatek aktivit pro rodiny dětí s poruchou autistického spektra (PAS) a nedostatečnou podporu pro rodiny ohrožené sociálním vyloučením. Cílem aktivit bylo zlepšit situaci těchto rodin, a to prostřednictvím lepší dostupnosti a kvality podpory sociálního začleňování pro ohrožené rodiny. Pro děti a dospívající s PAS a jejich rodiny bylo cílem vytvořit prostor pro volnočasové aktivity a sdílení zkušeností. K definici potřeb došlo v rámci komunitního plánování sociálních služeb, dotazníkového šetření i realizace rozhovorů se zástupci obcí v území. Projekt umožnil vznik pracovní pozice koordinátora pro rodiny ohrožené sociálním vyloučením. Také nastartoval tvorbu komunity a aktivit pro děti s PAS a jejich rodiny.

Předmět případové studie

Projekt a jeho aktivity se zabývají problémy rodin dětí s PAS a sociálně ohrožených rodin. Cílovým skupinám chybí podpůrná síť, která by je navázala na další aktéry a pomohla jim při sanaci jejich problémů již v počáteční fázi, než nabydou větších rozměrů. Cílem realizovaných aktivit je zlepšit dostupnost a kvalitu služeb sociálního začleňování pro rodiny ohrožené sociálním vyloučením. Aktivitu podporují spolupráci škol a sociálních služeb, lepší informovanost o dostupné pomoci, motivaci rodin k aktivnímu zapojení a posilují jejich vztah k trhu práce. Pro děti a dospívající s PAS jsou připravovány aktivity zaměřené na rozvoj sociálních kontaktů a zároveň vzniká prostor pro sdílení a podporu mezi jejich pečujícími osobami. Klíčovou roli hrají komunitní pracovníce a koordinátorka – propojují rodiny s podpůrnými službami a školami v regionu místní akční skupiny (MAS) a organizují společné aktivity.

MAS Poličsko a spolupráce s aktéry v území

Projekt realizuje MAS Poličsko. Klíčové aktivity, na které se tato evaluace zaměřuje, jsou realizovány samotnou MAS a jejími interními kapacitami, bez partnera. MAS spolupracuje s různými aktéry, příkladem jsou zástupci obcí, škol nebo neziskových organizací.

Co se týče dvou různých modelů implementace (1) MAS vyhlašuje výzvy v území pro menší projekty (2) MAS je realizátorem komplexního projektu, mají oba modely spolupráce dle slov zástupců MAS své výhody. Model, kdy se do výzev hlásí jiné organizace, je vhodný zejména pro investiční projekty, jako je nákup vybavení nebo výstavba. Tyto aktivity běžně realizují místní organizace, i když je zde větší konkurence. Naopak druhý model umožňuje MAS převzít roli žadatele a tím zpřístupnit podporu i neziskovým organizacím, které často nemají dostatečné kapacity na samostatné podání projektu.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Cílovou skupinou klíčových aktivit projektu **jsou rodiny ohrožené sociálním vyloučením a rodiny dětí s PAS**. Aktivita jsou orientovány na posílení komunity rodin dětí s PAS, tvorbu volnočasových aktivit pro děti a vznik prostoru pro sdílení zkušeností. Pro rodiny ohrožené sociálním vyloučením má dojít k včasnému podchycení a prevenci sociálního vyloučení díky koordinátorovi a jeho spolupráci se školským i sociálním odborem. Schéma níže zobrazuje hlavní přínosy pro cílovou skupinu v oblasti prorodinných opatření.

		
Tvorba komunity a napojení na síť podpory	Možnost řešit své potíže včas a za podpory ostatních	Napojení na relevantní služby , o kterých by bez projektu nevěděli

Příklad dobré praxe – vznik pracovní pozice koordinátora pro rodiny na pomezí školské a sociální oblasti

Jedním z příkladů dobré praxe je navázání systematické spolupráce mezi MAS a školami díky využití zkušeností z realizace místního akčního plánování (MAP), které se zaměřuje na rozvoj kvalitního a inkluzivního vzdělávání dětí a žáků do 15 let. Znalost školského prostředí se ukázala jako zásadní nejen pro navazování kontaktů, ale především pro hlubší pochopení potřeb rodin, které byly při projektu zohledňovány. Praktickým výstupem této spolupráce a porozumění potřebám je vznik nové pracovní pozice koordinátora pro rodiny, který funguje jako most mezi školami a dalšími složkami podpůrné sítě v území. Aktivitě se tedy daří **pokrýt šedou zónu mezi školou a sociální oblastí**.

Díky kontaktu se školami identifikuje děti ohrožené sociálně vyloučením, kontaktuje jejich rodiny a nabízí jim odbornou pomoc formou provazby na existující síť služeb a podpůrných institucí. Díky tomu ohrožené rodiny nemusí nechat své problémy zajít daleko a mohou získat pomoc ještě předtím, než problémy nabydou větších rozměrů.

„Ten koordinátor pro školy, to taky není něco, co by všude fungovalo. Trochu jsem se v té branži pohyboval a mám kontakty po celé republice, školy takovou spolupráci neznají, že by jim někdo pomohl. Ty školy se v tom plácají samy. Minule jsme měli i zástupce Centra duševního zdraví a on neustále opakoval, že školy musí oslovit tu službu a další sociální služby. A já jsem oponovala, máme tolik zkušeností se školami, a vy po nich chcete hrozně moc. Školy mají svůj školský systém, ve kterém se pedagogové musí orientovat a vy ještě chcete, aby se orientovali v sociálních službách? Můžete být rád, že je tam nějaký case manager, kdo to napojí a rozdělí. To už mi přijde, že je náraz té reality sociální služby a školství. My to máme přímo hmatatelné v území.“

- Zástupce spolupracující organizace

Spolufinancováno
Evropskou unií

- ▶ **Definice potřeb/ témat zdola nahoru**, kdy realizační tým MAS jezdí po území a ptá se aktérů na jejich potřeby a zájmy. Role MAS je klíčová již v iniciační fázi projektů, aby jejich nastavení odpovídalo reálným potřebám území. **Projekt pružně reaguje na specifika lokality** a může zároveň sloužit jako inspirace pro lepší zacílení politik regionálního rozvoje i v širším kontextu – na úrovni krajů či národních strategií.
- ▶ **Důraz je kladen na rozvoj a podporu komunity**, čehož příkladem jsou aktivity pro děti s PAS a jejich rodiče. Kromě organizace volnočasových aktivit pro děti a jejich přizpůsobení speciálním potřebám a možnostem, jsou součástí aktivity i setkávání rodin a tvorba komunity pro sdílení zkušeností. Právě zdravé komunitní jádro je důležité pro udržitelnost aktivit a jejich pokračování.
- ▶ **Sanace potíží, které jsou na pomezí oblastí školství a zdravotnictví.** Důkazem je pracovní pozice koordinátora, které zachytává ohrožené rodiny skrze síť škol a propojuje je na sociální oblast.
- ▶ Ve srovnání s jinými projekty mají projekty v rámci LEADER / CLLD **strategičtější přístup**, lepší zacílení a silnější dopad na komunitu. Díky ukotvení v území přispívají k rozvoji konkrétních aktivit a zároveň i změnám v místních fungování veřejné správy či sociálních služeb. Projekt vyplňuje bílá místa, příkladem je pomoc rodinám, jejichž děti teprve čekají na potvrzení diagnózy PAS.
- ▶ **Synergické efekty realizace aktivit v rámci MAP a OPZ+.** Vypovídajícím příkladem je znalost školského prostředí, která byla využita při napojování na školy. Aktivity MAS jsou komplementární také s činnostmi dalších aktérů v zemi.

- Jako pozitivní byla vnímána volba **spolupracujících subjektů**. Vzhledem k dlouhodobé spolupráci MAS věděla, co od partnerů očekávat. Vzájemně si důvěřovali, což spolupráci prospělo.
- × Jednou z bariér při realizaci aktivit byla **neochota účastníků podepisovat prezenční listiny** a vyplňovat osobní údaje. Proto bylo při realizaci aktivit nutné účastníkům vysvětlovat účel podpisu prezenčních listin a získávat tak jejich důvěru při vyplňování osobních dat.